

Eindevaluatie armoede- en schuldenaanpak Kerkrade 2020-‘23

Schut, juni 2024

Inhoud

1. Inleiding 3
2. Bevindingen 4
Preventie en vroegsignalering 4
Redzaamheid versterken 7
Inkomensondersteuning 8
Schuldhulpverlening 12
Aanpak kinderarmoede 17
Communicatie 18
Anders werken 18
3. Conclusies 19

1. Inleiding

In dit rapport treft u de derde en tevens laatste evaluatie van de armoede- en schuldenaanpak van de gemeente Kerkrade in de periode 2020-2023. Het beleid is in 2019 vastgelegd in het Beleidsplan Armoede en schulden, Samen Aanpakken 2020 -2023. In verband met deze eindevaluatie over de hele looptijd is de werkingsduur van het beleidsplan verlengd tot en met 2024.[1]

Kort na het beleidsplan volgde het Uitvoeringsplan armoede en schulden, Samen aanpakken! 2021-2023. Hierin is het beleid verder geconcretiseerd en zijn meetbare doelen toegevoegd. Het eerste evaluatierapport verscheen in oktober 2021, het tweede evaluatierapport in juni 2023.

Deze eindevaluatie is gebaseerd op gesprekken met diverse betrokkenen waaronder vertegenwoordigers van Kredietbank Limburg (KBL), Impuls, Schuldhulpmaatje en Cliëntenraad. Daarnaast zijn rapportages, benchmark armoede en schulden, werkprocessen en projectplannen bestudeerd.

De bevindingen worden gepresenteerd rond de vijf pijlers van de armoede- en schuldenaanpak:
1. Preventie en Vroegsignalering
2. Redzaamheid versterken
3. Inkomensondersteuning
4. Schuldhulpverlening
5. Aanpak kinderarmoede

Daarnaast zijn in het uitvoeringsplan activiteiten en streefwaarden geformuleerd rond de thema's *Communicatie* en *Anders werken*. Per pijler en thema wordt aangegeven of de in het uitvoeringsplan benoemde streefwaarden en planning zijn behaald.

In deze analyse is summier gekeken naar de begroting en de gerealiseerde uitgaven. De financiële verantwoording doet het college via de reguliere planning en control cyclus en de periodieke managementinformatie Sociaal Domein.

De uitkomsten en conclusies van dit onderzoek worden meegenomen in het nieuwe beleidsplan 2025-'27.

[1] Dit is in oktober 2023 vastgesteld in de Raad. Behorend bij ontwerpbesluit nummer: 23Rb034.

2. Bevindingen

Preventie en vroegsignalering

Geldwijzerwinkel

In augustus 2021 opende de Geldwijzerwinkel haar deuren. Bekijk het persbericht. Gelijktijdig werd ook geldwijzerwinkel.nl gelanceerd.

In 2023 waren er in totaal 750 bezoekers. Dat is 165 bezoekers per 10.000 inwoners. Dat is een goed bereik vergeleken met bijvoorbeeld het Geldloket in Amersfoort en De Geldzaak in Utrecht. Zij hebben 62 respectievelijk 25 bezoekers per 10.000 inwoners. Daarbij moet wel opgemerkt dat Utrecht daarnaast ook nog een *mobiele* Geldzaak heeft waarbij de bezoekersaantallen niet geregistreerd worden.

In het eerste jaar 2021 vonden vanaf de start in augustus 65 adviesgesprekken plaats. In 2022 vonden 171 adviesgesprekken plaats en in 2023 395 adviesgesprekken. Het streefcijfer is 150-200 adviesgesprekken per jaar.

Onder andere de introductie van de energietoeslag en het Noodfonds Energie in '22 en '23 heeft bijgedragen aan de hogere bezoekersaantallen. Via diverse media zijn inwoners geattendeerd op de mogelijkheid om bij de Geldwijzerwinkel de energietoeslag en een bijdrage uit het noodfonds aan te vragen.

Jaarlijks wordt een activiteitenprogramma opgesteld. Het programma loopt van september tot september, dus aansluitend bij schooljaren. Activiteiten zijn onder meer workshops en lesprogramma's en informatiemarkten. HuB Kerkrade is bij het opstellen van het activiteitenprogramma in de lead. De wens van betrokken partijen is om dit meer gezamenlijk op te pakken.

De website Geldwijzerwinkel.nl is vanaf de start in augustus 2021 674 keer bezocht. In 2022 werd de website circa 2.213 keer bezocht, en in 2023 3.013 keer. De website nodigt vooral uit voor een live adviesgesprek bij de Geldwijzerwinkel. De website zelf bevat links naar Wijzeringeldzaken van het ministerie van Financiën, Datgeldtvoormij van Voorzieningenwijzer en Geldplannen van het Nibud.

Voorzieningenwijzer

De Voorzieningenwijzer brengt op maat inkomensondersteuning en besparingsmogelijkheden in beeld. Een professional of vrijwilliger helpt de inwoner bij het invullen van de Voorzieningenwijzer. Het instrument wordt onder andere gebruikt bij vroegsignalering en in vervolg op de quick scan voor schuldhulpverlening. Ambtenaren van de gemeente, medewerkers van Bureau Sociaal raadslieden en vrijwilligers van Impuls zijn getraind in het gebruik ervan.

Volgens betrokkenen werkt de Voorzieningenwijzer goed. In 2021 hebben sinds de start in juni 17 gezinnen met hulp van een professional of vrijwilliger gebruikgemaakt van de Voorzieningenwijzer. Gemiddeld leverde dit € 606 per huishouden op aan besparingen en inkomensondersteuning. In 2022 en 2023 vonden elk jaar ruim 100 adviesgesprekken plaats. Het voornemen was om 100 adviesgesprekken per jaar te voeren.

De organisatie Voorzieningenwijzer communiceert ook op eigen initiatief met de doelgroep. In 2022 was er een belactie onder huurders van Wonen Zuid en een social media campagne. Inwoners kunnen ook zelf een online check doen, dus zonder hulp van een professional of vrijwilliger. Dit kan via datgeldtvoormij.nl.

Vroegsignalering

Schuldeisers melden betalingsachterstanden bij de gemeente. Het team Vroeg Eropaf benadert vervolgens de inwoners met een hulpverleningsaanbod. Het team Vroeg Eropaf startte op 1 januari 2021. Het team bestaat uit schuldhulpverleners van Kredietbank Limburg. medewerkers van de Geldwijzerwinkel en sociaal werkers van Impuls. De medewerkers verrichten in duo's huisbezoeken.

In 2021 zijn in totaal 2.067 betalingsachterstanden gemeld. Er zijn in 2021 75 huisbezoeken verricht bij inwoners met meerdere en/of hoge schulden. De overige inwoners zijn benaderd met telefoon, brief of sms.

In 2022 werden circa 2.200 betalingsachterstanden gemeld. 46% van de meldingen werd opgepakt met een huisbezoek, 33% telefonisch, 9% per brief en 6% per e-mail. 32% van de huishoudens is bereikt.

In 2023 werden 3.520 betalingsachterstanden gemeld. Bijna een kwart werd opgevolgd met een huisbezoek en bijna een derde telefonisch. De overige meldingen werden opgevolgd met een brief of e-mail. Het percentage huisbezoeken en telefoongesprekken is lager dan in voorgaande jaren vanwege de forse toename in het aantal meldingen.

De hulpverleners geven aan dat dankzij vroegsignalering (veel) mensen in beeld komen, die voorheen niet in beeld waren. Dat is een belangrijke meerwaarde.

Uitbreiding signaalpartners

In het beleidsplan en het uitvoeringsplan (p. 15/16) staat het voornemen om naast de vaste lastenleveranciers ook met andere partijen – zoals grote werkgevers - afspraken te maken over het melden van betalingsachterstanden. KBL heeft mede namens Kerkrade afspraken gemaakt met grote werkgevers in de regio, onder meer over vroegsignalering. Bij een aantal werkgevers vinden preventiegesprekken plaats met werknemers. Exacte cijfers over het aantal verwijzingen vanuit werkgevers zijn niet voorhanden, maar binnen enkele maanden zijn al tientallen mensen verwezen naar KBL.

Hier merken we op dat werkgevers altijd *toestemming* moeten hebben van hun medewerker om hun gegevens door te geven aan de schuldhulpverlener. Bij wettelijke vroegsignalering – voorbehouden aan verhuurders, zorgverzekeraars en water- en energiebedrijven – is toestemming *niet* nodig. In landelijke pilots met o.a. Belastingdienst, hypotheekverstrekkers en gemeentelijke belastingkantoren wordt onderzocht of de wettelijke vroegsignalering in de toekomst kan worden uitgebreid.

Intermediairs informeren en trainen

'Medewerkers gemeente, maatschappelijk veld, verenigingen en andere intermediairs trainen in signaleren, bespreekbaar maken en doorverwijzen/overdragen.' Dit is gebeurd tijdens onder meer de periodieke bijeenkomsten met de 'Meedenkers' waaronder MEE, Cliëntenraad, Impuls, Seniorenraad en Geldwijzerwinkel en in 2022 bij het 1-jarig bestaan van de Geldwijzerwinkel. Het is in 2023 niet structureel opgepakt.

Preventieve aanpak energiearmoede

Gemeenten kregen in 2022 en 2023 de wettelijke mogelijkheid om een energietoeslag uit te keren. Bij de pijler Inkomensondersteuning kijken we naar de Kerkraadse invulling daarvan.

Gemeenten ontvingen daarnaast een budget voor de (preventieve) aanpak van energiearmoede. Dat kan bijvoorbeeld via energiebespaaradvies of energiebesparende maatregelen. Hiermee kunnen bewoners aan de slag om hun stookkosten te verlagen. De gemeente heeft met deze middelen onder andere in 2022 het Energie en Klimaat Fonds Kerkrade opgericht. Inwoners, verenigingen en ondernemers met een eigen woning of gebouw kunnen er een aanvraag indienen voor een lening tussen de € 1.000 en € 35.000 tegen een rente van 1,425%. Inwoners kunnen zich laten informeren bij Woonwijzerwinkel Limburg. Ook is er de Parkstad Energieknip-app. Deze werd verstrekt aan inwoners die recht hebben op de energietoeslag. Hiermee kunnen de

inwoners energiebesparende producten kopen ter waarde van € 250 bij aangesloten bouwmarkten of de WoonWijzerWinkel.

<table>
<tr><th>Doel</th><th>Indicator en streefwaarde</th><th>Gerealiseerd</th></tr>
<tr><td rowspan="2">In 2023 signaleren we schulden eerder dan in 2019 en is er een laagdrempelige toegang tot schuldhulpverlening</td><td>1. Vanaf 2021 gaan we jaarlijks bij 150-200 meldingen vroeg eropaf.</td><td>In periode 2021 – 2023 werden jaarlijks ruim 2.000 tot 3.500 signalen opgevolgd, waarvan ruim de helft met huisbezoek of telefonisch.</td></tr>
<tr><td>2. In 2023 ligt de gemiddelde schuld bij aanvang schuldhulpverlening onder het niveau van 2019.</td><td>Figuur 1. Gemiddelde schuld (afgerond)
<table><tr><th></th><th>Kerkrade</th><th>Nederland*</th></tr><tr><td>2019</td><td>€ 39.900</td><td>€ 43.500</td></tr><tr><td>2020</td><td>€ 48.500</td><td>€ 42.000</td></tr><tr><td>2021</td><td>€ 42.700</td><td>€ 42.700</td></tr><tr><td>2022</td><td>€ 40.800</td><td>€ 40.200</td></tr><tr><td>2023</td><td>€ 38.600</td><td>€ 38.700</td></tr></table>(*bron: Jaarverslagen NVVK)</td></tr>
<tr><td>Maatschappelijke partners zijn geïnformeerd over regelingen</td><td>3. Minstens 2 voorlichtingsbijeenkomsten per jaar</td><td>Ja, onder meer via bijeenkomsten Meedenkers.
In 2023 niet structureel opgepakt.</td></tr>
<tr><td>Flyers, posters en Geldkrant</td><td>4. Ten minste 2 acties per jaar</td><td>• Flyer Geldwijzerwinkel verspreid
• Poster alleen rond 1-jarig bestaan Geldwijzerwinkel.
• Advertenties in plaatselijk krant
• Berichten op social media
• Help-Hulp-Gids bij uitgeefpunten. Niet huis-aan-huis verspreid.</td></tr>
<tr><td>Start campagne Kom uit je schuld</td><td>5. Campagne is uitgevoerd</td><td>De landelijke campagne gaat door onder de naam Je staat er niet alleen voor en voor jongeren Je geld de baas. Er was in Kerkrade geen separate campagne.</td></tr>
<tr><td>Voorlichting op scholen</td><td>6. Voorlichtingsacties op alle scholen regulier PO en VO.</td><td>Dit is o.a. gebeurd in het kader van schoolmaatschappelijk werk (Impuls) en door Leergeld, Jeugdfonds en KBL. Zie ook activiteitenprogramma Geldwijzerwinkel.</td></tr>
<tr><td>Voorzieningenwijzer</td><td>7. 100 adviesgesprekken per jaar</td><td>2021: 17 adviesgesprekken
2022 en 2023: ruim 100 adviesgesprekken</td></tr>
<tr><td>Geldwijzerwinkel</td><td>8. 150-200 adviezen per jaar</td><td>• 2021: 65 adviesgesprekken
• 2022: 171 adviesgesprekken
• 2023: 395 adviesgesprekken

• 2021: 674 websitebezoekers
• 2022: 2.200 websitebezoekers
• 2023: 3.013 websitebezoekers</td></tr>
</table>

Doel	Indicator en streefwaarde	Gerealiseerd
We gaan stress-sensitief werken	9. Alle front office medewerkers zijn getraind in stress-sensitieve dienstverlening	Gerealiseerd

Redzaamheid versterken

In het beleidsplan staat over versterking van de redzaamheid: 'We geven inwoners de spreekwoordelijke hengel. We helpen mensen uit de brand, maar helpen en ondersteunen zodanig dat mensen uiteindelijk zoveel mogelijk zelf het heft in handen kunnen nemen.' In het uitvoeringsplan wordt onderscheid gemaakt tussen *financiële* redzaamheid (programma 5) en *sociale* redzaamheid (programma 6).

Kerkrade is aangesloten bij de Geldplannen. Het Taalcafé en De Vriendenkring zijn lopende activiteiten.

Als het gaat om Versterken Redzaamheid moeten ook Bureau Sociaal Raadslieden (BSR) en Schuldhulpmaatje worden genoemd. Zij richten zich sterk op het versterken van de (financiële) redzaamheid van inwoners. De sociaal raadslieden van BSR hielpen in 2022 en 2023 543 respectievelijk 243 cliënten. Vanaf 1 januari 2024 wordt deze ondersteuning gedaan door vrijwilligers.

De vrijwilligers van Schuldhulpmaatje begeleidden ultimo 2023 110 cliënten. In coronatijd was er een duidelijke dip in het aantal cliënten.

Figuur 2. Cliënten in begeleiding bij Schuldhulpmaatje op 31 december

Jaar	In begeleiding op 31 dec.
2019	133
2020	80
2021	52
2022	170
2023	110

Tot slot, ook het product *Budgetbeheer maatwerk* van Kredietbank Limburg draagt bij aan de redzaamheid van inwoners. Budgetbeheer Maatwerk is activerende financiële ondersteuning als alternatief voor beschermingsbewind. Steeds meer inwoners maken hiervan gebruik:

Figuur 3. Gebruik Budgetbeheer Maatwerk (KBL)

Jaar	In begeleiding op 31 dec.
2021	25
2022	45
2023	65

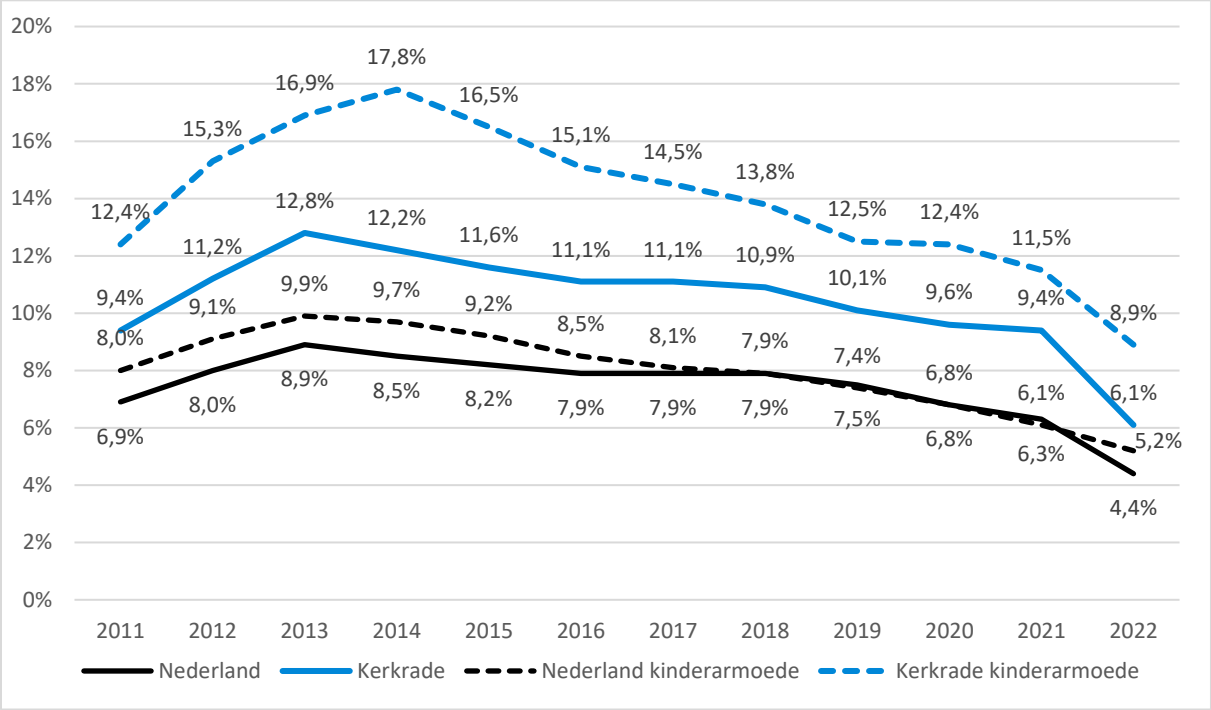
Doel	Indicator en streefwaarde	Gerealiseerd
In 2023 worden inwoners ondersteund bij kennis en vaardigheden om financiële keuzes te maken en schulden te voorkomen.	10. Er worden jaarlijks 5 cursussen met verschillende thema's aangeboden.	Gerealiseerd
Bedrijven, fondsen, scholen, maatschappelijke organisaties en particuliere initiatieven leveren samen met de gemeente een bijdrage aan bestrijding van armoede en schulden.	11. Medewerkers worden getraind in het signaleren en bespreekbaar maken van financiële problemen.	Dit is gebeurd tijdens o.a. bijeenkomsten met *Meedenkers*. In 2023 is dit niet structureel opgepakt.
In 2023 maken inwoners geldplannen.	12. Vanaf 2021 maken elk jaar meer inwoners gebruik van de online Geldplannen van het Nibud.	Gebruikscijfers niet voorhanden.
In 2023 hebben minder inwoners problematische schulden.	13. In de periode 2020-2023 realiseren we een trendbreuk met de landelijke armoedecijfers.	De (kinder)armoede is in 2022 wat sterker gedaald dan landelijk. Zie figuur 4. Ook het aantal huishoudens met problematische schulden heeft een iets gunstiger verloop dan landelijk. Zie figuur 7.
	14. In de periode 2020-2023 realiseren we daling van het aantal zorgverzekerden in de Wanbetalersregeling.	Het aantal wanbetalers daalde van 1.570 in 2010 naar 850 in 2022. Dat is een forse daling van 46%. Landelijk was de daling 35%. Bron: CBS. De dalende trend is sinds 2016 ongeveer hetzelfde als landelijk. Zie figuur 5.
	15. In de periode 2021-2023 stabiliseert het aantal huisuitzettingen en zien we in ieder geval geen toename.	*Huisuitzettingen 2014-2023* Gemiddeld '14-'19: 31 2020: 18 2021: 17 2022: 18 2023: 24 De daling in 2020 heeft zeer waarschijnlijk ook te maken met de landelijke oproep aan verhuurders om in coronatijd geen huisuitzettingen te doen.

Inkomensondersteuning

Als we in figuur 4 kijken naar de CBS-cijfers over het aantal huishoudens met een inkomen tot 110% van het sociaal minimum (deze grens wordt ook gehanteerd in het beleidsplan), dan zien we dat met name in 2022 de (kinder)armoede sterker daalt dan landelijk. De landelijke daling heeft volgens onderzoekers vooral te maken met de introductie van de energietoeslag in 2022. Cijfers 2023 zijn nog niet bekend.

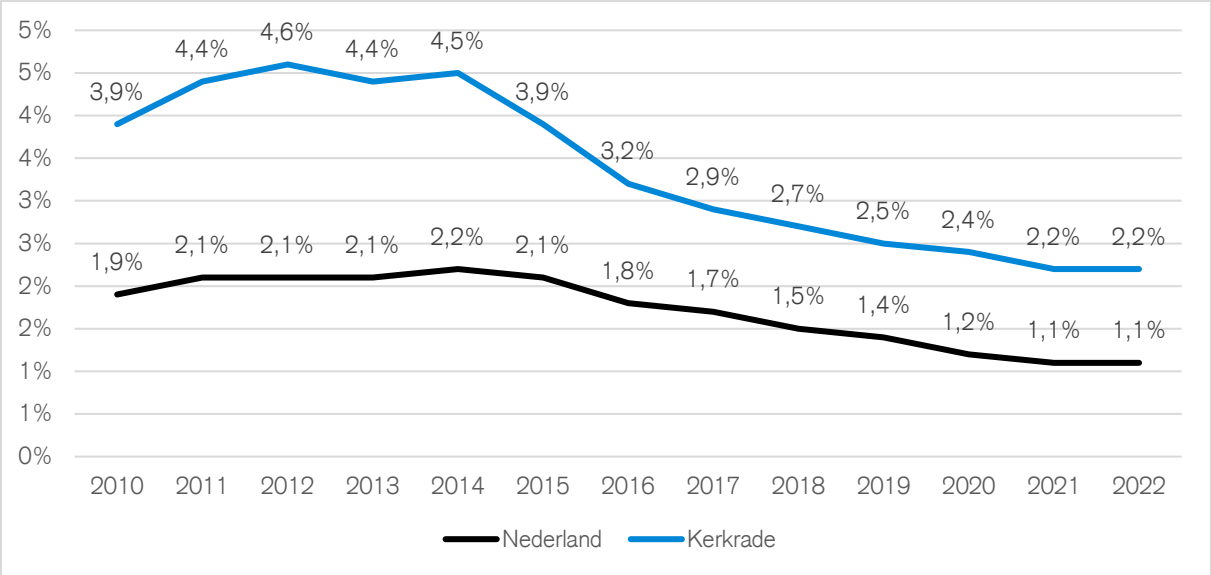
Hier is het belangrijk om te vermelden dat de gemeentelijke minimaregelingen (m.u.v. energietoeslag) *niet* worden meegerekend in de armoedecijfers van het CBS. Kerkrade keert relatief hoge bedragen uit aan minima, maar dat zie je dus niet terug in de armoedecijfers.

Figuur 4. Percentage (kinderen in) huishoudens met een inkomen tot 110% van het sociaal minimum

Het aantal wanbetalers zorgpremie is in de afgelopen jaren afgenomen. Dat is ook de landelijke trend. Bron: CBS.

Figuur 5. Wanbetalers zorgverzekering (percentage huishoudens in wanbetalersregeling)

De premieopslag (boete) in de wanbetalersregeling wordt vanaf 1-1-2025 gehalveerd.

Voor wat betreft de pijler inkomensondersteuning zette de gemeente vooral in op uitbreiding van de regeling Sociale en Culturele Activiteiten (SCA) en vergroting van de bekendheid en het gebruik van de SCA en overige minimaregelingen.

Gebruik minimaregelingen

Figuur 6. Gebruik minimaregelingen

	2019	2020	2021	2022	2023	2024 Q1
Individuele inkomenstoeslag	1.064	957	1.042	1.221	1.047	
SCA	2.254	2.145	2.583	4.223	3.908	
Leergeld [a]	852	675	883	1.099	Onbekend	678
Jeugdfonds Sport [a]	416	367	318	434	553	118
Jeugdfonds Cultuur [a]	116	89	69	74		
Collectieve zorgverzekering [b]				244	240	256
Kwijtschelding belastingen [c]	€ 909.925	€ 861.590	€ 944.592	€ 922.308	€ 868.610	

a) Het gaat hier om unieke kinderen. Per kind kunnen meerdere aanvragen worden gedaan.
b) Cijfers 2019-2021 niet beschikbaar/vergelijkbaar i.v.m. over gang naar nieuw systeem). Toekenning gebeurt in het begin van het jaar, vandaar dat 2024 ook al is weergegeven.
c) Totaal kwijtgescholden bedrag.

Regeling Sociale en Culturele Activiteiten (SCA)

De SCA is in 2021 uitgebreid. Gebruikers krijgen sindsdien een g!ratis bibliotheekabonnement en € 50 extra voor gezondheids- en vitaliteitsactiviteiten.

In 2019, 2020 en 2021 gaf Kerkrade g!emiddeld per inwoner € 13, € 14 respectievelijk € 13 uit aan 'maatschappelijke participatie voor volwassenen' (Bron: benchmark). Het gaat hier vooral om de SCA. Dat is in 2021 bijna € 7 meer dan landelijk gemiddeld. Benchmarkcijfers '22 en '23 zijn helaas niet beschikbaar.

Gebruik SCA 2019-2023

	2019	2020	2021	2022	2023	Verschil '21-'23
Computercursus	4	6	1	8	4	400%
Internetabonnement	1.282	1.292	1.349	1.546	1.514	112%
Overig	27	38	28	36	25	89%
Zwembad, theater, concert, etc.	319	272	215	270	239	111%
Abonnement krant, tijdschrift, vakbond, etc.	70	54	62	64	59	95%
Muziek- of dansonderwijs	6	13	15	22	18	120%
Seizoenkaart Roda JC, Gaia, Museumplein	120	97	115	187	145	126%
Sport- en ontspanningsvereniging	217	188	178	242	22	12%
Bijdrage kinderen	209	185	162	190	197	122%
Nieuwe gezondheids- en vitaliteitsactiviteiten en bibliotheek:*						
Bezoek zwembad	0	0	102	485	482	473%
Gezondheid en vitale cursussen	0	0	33	96	74	224%
Overige kosten	0	0	28	100	160	571%
Speeltuinen	0	0	23	121	97	422%
Sport- of ontspanningsvereniging	0	0	162	447	480	296%
Abonnement bibliotheek	0	0	110	409	392	356%
Totaal	**2.254**	**2.145**	**2.583**	**4.223**	**3.908**	**151%**

* Vanaf 2021 kunnen inwoners een extra vergoeding krijgen voor vitaliteitsbevorderende activiteiten vanuit VIE-leven in beweging. De verordening SCA is hiertoe aangepast.

Bijzondere bijstand

In 2019, 2020 en 2021 verstrekte de gemeente gemiddeld € 43, € 44 respectievelijk € 57 aan bijzondere bijstand per inwoner. Dat is € 12, € 12 respectievelijk € 23 meer dan landelijk gemiddeld. In 2022 verstrekte Kerkrade € 175 per inwoner, landelijk was dat bijna € 100. De bedragen zijn in 2022 fors hoger in verband met de energietoeslag, die wordt gerekend tot de bijzondere bijstand (Bron: benchmark). Benchmarkcijfer 2023 is nog niet bekend.

Collectieve zorgverzekering

De gemeente verstrekt aan huishoudens met een inkomen tot 110% van het sociaal minimum een bijdrage in de premie voor de *uitgebreide* collectieve zorgverzekering van € 180 per kalenderjaar per volwassen verzekerde. De bijdrage voor de *compacte* collectieve zorgverzekering is € 90. Verzekerden kunnen een betalingsregeling treffen als zij een betalingsachterstand hebben op de zorgpremie. Mensen kunnen dan hun aanvullende verzekering behouden.

In 2019 - 2022 gaf Kerkrade gemiddeld per inwoner € 2 tot € 3 uit aan de collectieve zorgverzekering. Dat is ongeveer € 2 minder dan in gemeenten in dezelfde grootteklasse.

Individuele inkomenstoeslag

In 2019 - 2022 verstrekte Kerkrade gemiddeld per inwoner € 11 tot bijna € 14 aan individuele inkomenstoeslag. Dat was in 2022 twee keer zoveel als landelijk (bron: benchmark).

Leergeld en Jeugdfonds Sport en Cultuur

In 2019 - 2022 verstrekte Kerkrade gemiddeld € 40 tot €70 per kind voor 'maatschappelijke participatie voor kinderen', vooral - maar niet uitsluitend – via Leergeld en Jeugdfonds Sport en Cultuur. Andere gemeenten verstrekten in die periode jaarlijks gemiddeld € 25 per kind.

Kwijtschelding gemeentelijke belastingen

In 2019 – 2022 schold de gemeente per inwoner gemiddeld € 20 aan gemeentelijke belastingen kwijt. Dat is € 13 meer dan landelijk gemiddeld.

Energietoeslag

In 2022 en 2023 keerde Kerkrade aan circa 4.000 huishoudens de energietoeslag á € 1.300 uit. De doelgroep bestaat uit ongeveer 4.000 huishoudens. Het bereik is dus 100%. Landelijk was het bereik 90% (bron: VNG). Het bereik is dus zeer goed. Het bereik ligt hoger dan bij andere minimaregelingen. Dit heeft waarschijnlijk te maken met de uitgebreide media-aandacht en het feit dat de energietoeslag ambtshalve mag worden uitgekeerd aan inwoners van wie de gemeente over inkomensgegevens beschikt, waaronder bijstandsgerechtigden.

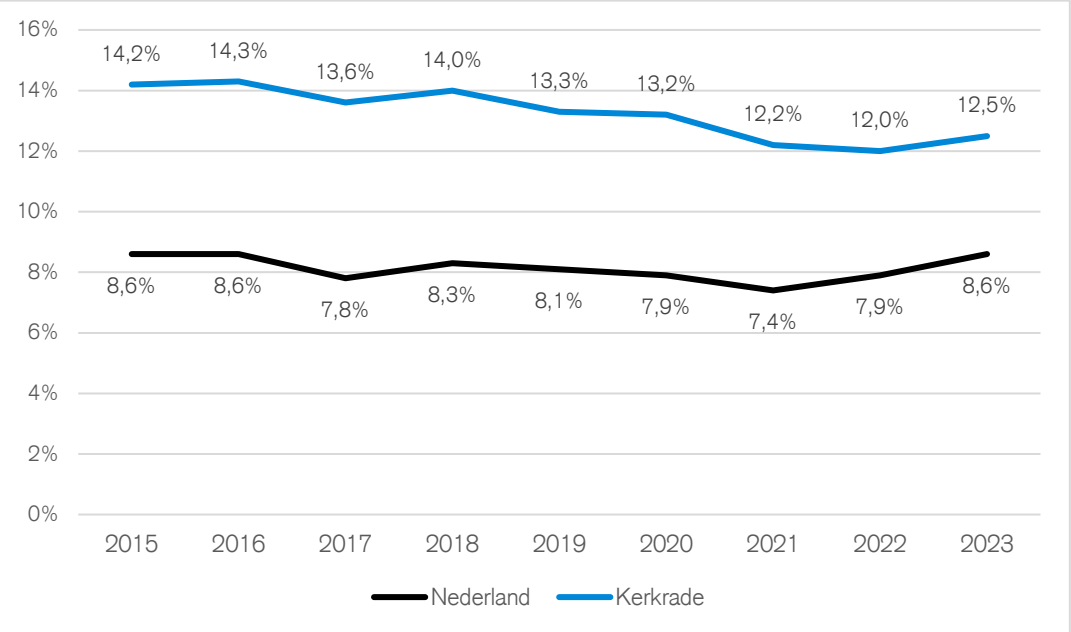
In Kerkrade krijgen inwoners met een inkomen hoger dan 120% van het sociaal minimum (= landelijke richtlijn) toch de energietoeslag als zij in de schuldhulpverlening zitten (hun *besteedbare* inkomen is dan immers laag). Kredietbank Limburg heeft alle klanten hierop gewezen.

Doel	Indicator en streefwaarde	Gerealiseerd
In 2023 maken inwoners gebruik van de regelingen en voorzieningen.	16. In de periode 2021-2023 maken elk jaar meer rechthebbenden gebruik van minimaregelingen, in het bijzonder werkende minima (en hun kinderen).	Het gebruik verschilt sterk per regeling. Bij de meeste regelingen zien we een toename van het gebruik. Zie figuur 6. Er zijn geen cijfers beschikbaar over het gebruik door *werkende* minima.
	17. In 2021, 2022 en 2023 maakt 40% respectievelijk 45% en 50% meer gebruik van vitaliteitsproducten via de SCA	De definitie van 'bereik' in het uitvoeringsplan wordt niet meer gehanteerd. We zien in figuur 6 dat het gebruik van alle vitaliteitsproducten fors is toegenomen, veel meer dan beoogd.

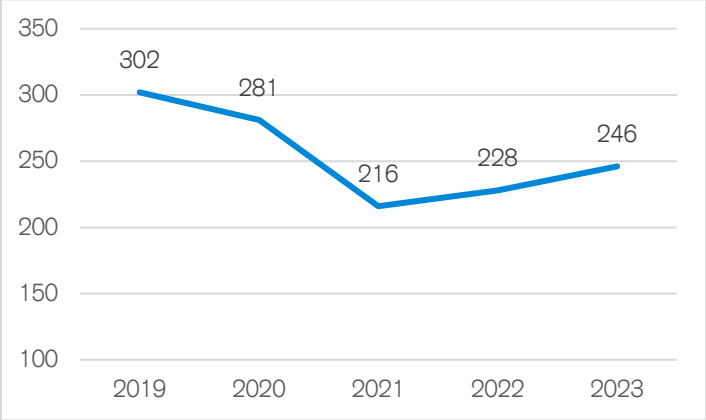
Schuldhulpverlening

Het CBS laat zien dat het aantal huishoudens met geregistreerde problematische schulden in de periode 2015-2023 in Kerkrade afnam van 3.240 tot 2.940 huishoudens. Dat is een daling van ruim 9%. Landelijk is het percentage huishoudens met geregistreerde problematische schulden na een daling weer op hetzelfde niveau als in 2015. Sinds 2022 zien we in Kerkrade een stijging. Landelijk is de stijging al in 2021 ingezet.

Figuur 7. Percentage huishoudens met geregistreerde problematische schulden 2015-2023

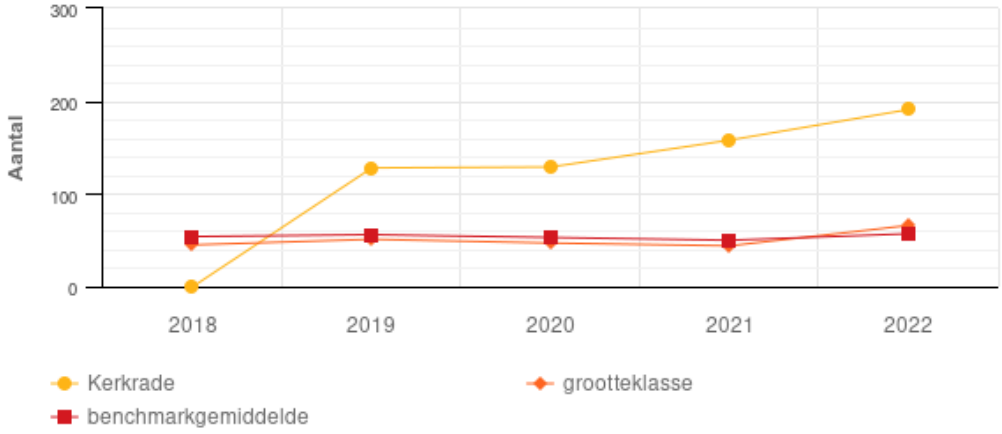

Figuur 8. Instroom schuldhulpverlening 2019 – 2023

De instroom in de schuldhulpverlening volgt min of meer dezelfde trend als landelijk.

*Figuur 9. Klanten schuldhulpverlening per 10.000 inwoners**

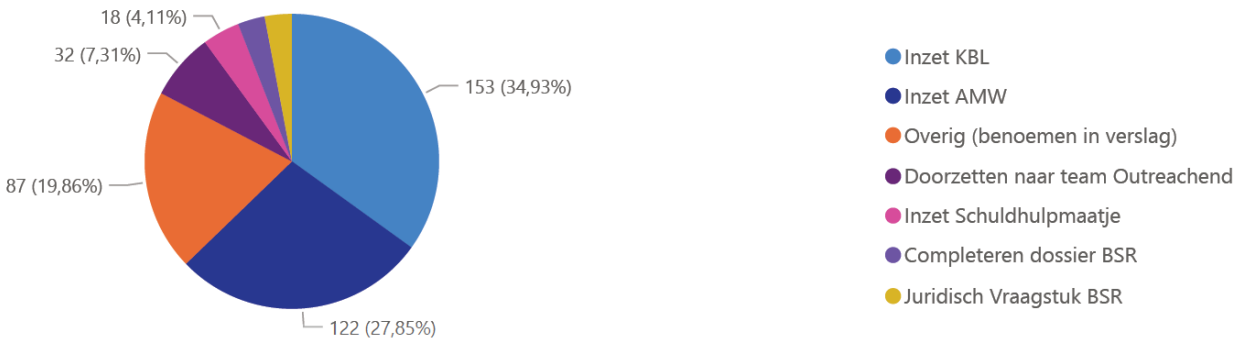

** Bron: benchmark. Over 2018 zijn geen cijfers ingevoerd, omdat de schuldhulp toen nog niet door KBL werd uitgevoerd.*

Quick scan

In 2019 is de intakefase en de ketenregie overgedragen van de gemeente naar Kredietbank Limburg (KBL), KBL verzorgt namens Kerkrade de schuldhulpverlening, inclusief de ketenregie. Impuls en KBL doen aan het begin van elk traject samen een quick scan om te bepalen welke hulpverlening het meest passend is. De quick scan vindt meestal plaats in een 3-gesprek met KBL, Impuls en de hulpvrager. In 2023 waren er gemiddeld 27 quick scans per maand. Als er sprake is van problematische schulden, is KBL vervolgens altijd de eindregisseur voor de (schuld)hulpverlening. De quick scan borgt dat er altijd sprake is van een integrale aanpak waarbij niet alleen de financiële problemen, maar ook de *oorzaken* van de schuldenproblematiek worden aangepakt. Kerkrade is de enige gemeente waar KBL een quick scan doet voorafgaand aan de hulpverlening.

Figuur 10. Uitkomst quick scan (2023)

De quick scan levert 21 intakegesprekken per maand bij KBL op (2023).

De betrokken ketenpartners - waaronder KBL en Impuls - zijn over het algemeen (zeer) positief over de gezamenlijke quick scan en de constructieve samenwerking met de gemeente en met de andere ketenpartners.

De ketenpartners komen elkaar op de werkvloer vaker tegen dan vóór 2020, bijvoorbeeld bij de Geldwijzerwinkel, Flexiforum, vroegsignalering en de quick scan. Hierdoor kan gemakkelijker worden afgestemd over casussen en werkprocessen. Geïnterviewden geven aan dat er soms nog wel wat verwarring bestaat over wat een 'problematische schuld' is, maar dat hulpverleners steeds beter weten welke schulden ze zelf kunnen oplossen en wanneer ze moeten overdragen naar KBL.

Procesversnellers

KBL sloot conform het voornemen in het uitvoeringsplan (programma 8, p. 22) aan bij het Schuldenknooppunt en collectief schuldregelen. Hiermee wordt schuldregeling en de communicatie met schuldeisers verbeterd en versneld. In het uitvoeringsplan is geen planning opgenomen. Een derde procesversneller is het saneringskrediet. Sinds 2019 zet KBL bij het regelen van schulden zoveel mogelijk in op het verstrekken van saneringskredieten. Zie het persbericht. In de volgende tabel is te zien dat er sinds 2020 meer schuldsaneringen dan schuldbemiddelingen zijn.
De gemeente Kerkrade sloot in december 2022 samen met de andere KBL-gemeenten als schuldeiser aan bij het Convenant lokale overheid. Met het convenant kunnen schulden sneller en eenduidiger worden geregeld.

Uitgaven

In 2022 bedroegen de kosten per klant gemiddeld € 2.017. Het landelijke gemiddelde voor deze gemeentegrootteklasse is € 2.118 per klant. Bron: benchmark. Cijfers van voorgaande jaren zijn niet goed vergelijkbaar.

Jongeren

Enkele respondenten geven aan dat er behoefte is aan een specifieke aanpak voor jongeren met schulden.

Doel	Indicator en streefwaarde	Gerealiseerd
Schuldenaren worden snel geholpen	18. Na aanmelding volgt binnen 2 weken een gesprek waarin de hulpvraag wordt vastgesteld. De wettelijke termijn is 4 weken.	De doorlooptijd is de afgelopen jaren opgelopen. In 2023 was de gemiddelde doorlooptijd 18 kalenderdagen (landelijk gemiddeld: 12 dagen) In 2022 was dit 12 dagen in Kerkrade en landelijk gemiddeld 11 dagen. In 2021 was de gemiddelde doorlooptijd 4 á 5 *werk*dagen.
	19. Bij een crisisaanmelding wordt binnen drie dagen actie ondernomen.	In 2023 zijn alle 12 crisisaanmeldingen binnen 3 dagen opgepakt.
	20. In 2020 krijgt de klant binnen 4 weken na het eerste gesprek een beschikking.	• In Q1 2024 kreeg 84% van de cliënten binnen 4 weken (volgens verordening) een beschikking. • 16% kreeg binnen 8 weken (wettelijke termijn) een beschikking. In voorgaande jaren waren dat nagenoeg dezelfde percentages. Belangrijkste redenen dat termijnen niet worden gehaald: no show, het lukt niet om alle stukken te verzamelen en/of een gebrek aan motivatie. KBL zet nu steviger in op het completeren van dossiers en schakelt waar nodig vrijwilligers of andere partijen in om klanten te helpen bij het verzamelen van stukken.
	21. Vanaf 2020 duurt de stabilisatiefase maximaal 4 maanden.	De doorlooptijd van de stabilisatiefase was in 2023 ongeveer 3 maanden (97 dagen). Cijfers van voorgaande jaren zijn niet goed vergelijkbaar.
Minder afwijzingen, meer toekenningen	22. Er wordt een groter percentage toegekend.	In de periode 2021 - 2023 zijn geen aanvragen afgewezen. Dat heeft zeer te maken met het feit dat de beleidsregels nauwelijks uitsluitingsgronden bevatten.
In 2023 is schuldhulp-verlening vaker succesvol en is er minder uitval	23. In 2023 is er minder uitval tussen aanmelding en intake.	In 2023 bedroeg de uitval 15%. Het jaar ervoor was dat 23%. Belangrijkste reden uitval: klant verschijnt (ondanks rappelleren) niet bij intakegesprek.

<table>
<tr><th>Doel</th><th>Indicator en streefwaarde</th><th>Gerealiseerd</th></tr>
<tr><td></td><td>25. In 2023 is er een hoger slagingspercentage voor schuldregelingen.</td><td>Figuur 11. Slagingspercentages 2019-2023<table><tr><td>2019</td><td>73%</td></tr><tr><td>2020</td><td>73%</td></tr><tr><td>2021</td><td>67%</td></tr><tr><td>2022</td><td>83%</td></tr><tr><td>2023</td><td>87%</td></tr></table></td></tr>
<tr><td rowspan="3">In 2023 worden schulden vaker geregeld met een saneringskrediet</td><td>26. In 2023 zijn er minstens zoveel schuldsaneringen als schuldbemiddelingen.</td><td>Sinds 2020 zijn er jaarlijks meer saneringskredieten dan bemiddelingen.

Figuur 12. Aandeel saneringskrediet en bemiddeling<table><tr><th></th><th>Saneringskrediet</th><th>Bemiddeling</th></tr><tr><td>2018</td><td>9%</td><td>91%</td></tr><tr><td>2019</td><td>23%</td><td>77%</td></tr><tr><td>2020</td><td>60%</td><td>40%</td></tr><tr><td>2021</td><td>59%</td><td>41%</td></tr><tr><td>2022</td><td>65%</td><td>35%</td></tr><tr><td>2023</td><td>66%</td><td>34%</td></tr></table></td></tr>
<tr><td>27. Het aantal geslaagde schuldregelingen met saneringskrediet is 95%.</td><td>Deze indicator is komen te vervallen. Zie toelichting in evaluatierapport 2021.</td></tr>
<tr><td>28. Het aantal succesvolle saneringskredieten is 95%.

Een saneringskrediet is succesvol als de klant gedurende drie jaar heeft voldaan aan de maximale inspanningsverplichting.</td><td>Van de 57 saneringskredieten die in 2023 zijn beëindigd is er 1 ingelost door de borgsteller. De overige 56 kredieten zijn regulier afgelost.</td></tr>
<tr><td>In 2023 biedt de gemeente budgetbeheer aan inwoners die moeite hebben met budgetteren.</td><td>29. Vanaf 2020 biedt de gemeente vaker budgetbeheer aan inwoners waarvoor schuldregeling (nog) niet mogelijk is.</td><td>Figuur 13. Klanten budgetbeheer zonder andere vorm van dienstverlening via KBL<table><tr><td>Ultimo 2020</td><td>187 [2]</td></tr><tr><td>Ultimo 2021</td><td>118</td></tr><tr><td>Ultimo 2022</td><td>112</td></tr><tr><td>Ultimo 2023</td><td>162</td></tr></table></td></tr>
</table>

[2] Onbekend hoeveel hiervan ook in ander traject zitten

<table>
<tr><th>Doel</th><th>Indicator en streefwaarde</th><th>Gerealiseerd</th></tr>
<tr><td rowspan="2">In 2023 biedt de gemeente budgetbeheer aan inwoners die moeite hebben met budgetteren.</td><td>31. In de periode 2020-2023 verlagen we het percentage van de bijzondere bijstand voor beschermingsbewind.</td><td>Figuur 14. Bijzondere bijstand voor bewind als percentage van totaalbudget bijzondere bijstand
<table><tr><th></th><th>Kerkrade</th><th>Nederland</th></tr><tr><td>2019</td><td>77%</td><td>-</td></tr><tr><td>2020</td><td>62%</td><td>38%</td></tr><tr><td>2021</td><td>51%</td><td>35%</td></tr><tr><td>2022</td><td>64%</td><td>Nog niet bekend</td></tr><tr><td>2023</td><td>59%</td><td>Nog niet bekend</td></tr></table></td></tr>
<tr><td>32. In de periode 2020-2023 verlagen we de uitgaven bijzondere bijstand voor beschermingsbewind.</td><td>Na jaren van stijging stabiliseerden de uitgaven voor beschermingsbewind in 2019 en 2020 tot een bedrag van € 1.240.000 per jaar. In 2023 werd € 1.220.000 uitgegeven.

Figuur 15. Gemiddelde uitgaven beschermingsbewind per inwoner
<table><tr><th></th><th>Kerkrade</th><th>Nederland</th></tr><tr><td>2019</td><td>€ 32</td><td>€ 15</td></tr><tr><td>2020</td><td>€ 32</td><td>€ 16</td></tr><tr><td>2021</td><td>€ 34</td><td>€ 16</td></tr><tr><td>2022</td><td>€ 31</td><td>Onbekend</td></tr><tr><td>2023</td><td>€ 27</td><td>Onbekend</td></tr></table></td></tr>
<tr><td>We dragen over naar Wsnp als minnelijk traject mislukt</td><td>33. Percentage klanten dat is doorverwezen naar Wsnp t.o.v. totale klantenbestand.</td><td>In 2019 - 2022 zijn 14, 16, 20 respectievelijk 15 klanten doorverwezen naar de Wsnp.

Dat was 2,4%, 2,7%, 2,8% respectievelijk 1,7% van het klantenbestand. Bron: benchmark.</td></tr>
<tr><td>We voorkomen recidive</td><td>34. Percentage terugkerende klanten.

Als een klant een formele aanvraag voor schuldhulp doet én in de periode van vijf jaar voorafgaand aan deze aanvraag een schuldhulpverleningstraject heeft doorlopen, is er sprake van recidive.</td><td>Dit wordt niet (op deze wijze) geregistreerd.

KBL meldt dat zij zelden iemand terugzien die in de afgelopen vijf jaar een schuldhulpverleningstraject heeft doorlopen,</td></tr>
</table>

Aanpak kinderarmoede

Bij deze vijfde pijler gaat het vooral om het vergroten van het gebruik van het kindpakket en inzet van de Jongerenadviesraad. De Jongerenadviesraad is eind 2020 opgericht.

In het hoofdstuk *Redzaamheid versterken* viel te lezen dat de kinderarmoede is gedaald naar 8,9% in 2022 (cijfer 2023 nog niet beschikbaar).

Doel	Indicator en streefwaarde	Gerealiseerd
Meer kinderen maken gebruik van het kindpakket	35. In 2021 maakt 70% van de kinderen van werkende minima en 100% van de kinderen in een bijstandssituatie gebruik van het kindpakket. Dit was ook een landelijke doelstelling van het vorige kabinet.	Deze gegevens worden niet geregistreerd. Wel weten we het absolute gebruik per kindregeling. Zie figuur 6.
Oprichting Jongeren-adviesraad	36. In 2020 wordt de jongerenadviesraad opgericht en geïnstalleerd	De Jongerenadviesraad Kerkrade (JARK) is eind 2020 opgericht. De JARK wordt betrokken bij en draagt proactief bij aan de beleidsonderwerpen: 1. Armoede en Schulden, 2. Jonge Mantelzorgers, 3. VIE en 4. Jeugdbeleid (preventie).
Gezinnen vinden online hulp en advies	37. Elk jaar maken meer inwoners gebruik van het Geldplan Rondkomen met kinderen.	Gebruikscijfers zijn niet voorhanden
Jongeren hebben meer grip op hun geldzaken	38. Elk jaar maken meer jongeren gebruik van de Kwikstart app.	Niet bekend

Communicatie

In het uitvoeringsplan staat het voornemen om aan te haken bij de landelijke campagne Kom uit je schuld (programma 10, p. 26 uitvoeringsplan). De landelijke campagne gaat in 2024 door onder de naam Je staat er niet alleen voor en voor jongeren Je geld de baas. Kerkrade is niet aangehaakt op de landelijke campagnes. Wel zijn er vanuit de Geldwijzerwinkel diverse activiteiten georganiseerd. Zie pijler *Preventie en vroegsignalering*.

Anders werken

Medewerkers zijn in 2021 en 2022 getraind in het werken met zowel de Omgekeerde Toets als stress-stress-sensitieve dienstverlening.

3. Conclusies

1. De armoede en kinderarmoede dalen in Kerkrade sinds 2021 iets sterker dan landelijk. Het aantal huishoudens met problematische schulden stijgt iets minder sterk dan landelijk.
2. De Geldwijzerwinkel wordt beter bezocht dan beoogd.
3. De Voorzieningenwijzer wordt goed gebruikt
4. Het aantal meldingen van betalingsachterstanden in het kader van vroegsignalering is sinds 2021 explosief gestegen. Alle meldingen worden opgepakt. Maandelijks worden ongeveer 160 huishoudens benaderd met een huisbezoek of telefonisch contact. De gemeente overtreft hiermee ruimschoots de gestelde doelen.
5. Bij de meeste minimaregelingen is het gebruik sinds 2020 toegenomen. Wel zien we in 2023 een afname ten opzichte van het jaar ervoor. De energietoeslag werd zeer goed gebruikt, mede omdat deze deels ambtshalve mocht worden uitgekeerd. Het gebruik lag hoger dan het landelijke gemiddelde.
6. Voor de meeste minimaregelingen geldt dat Kerkrade gemiddeld relatief hoge bedragen uitkeert per inwoner, ook als we dit corrigeren voor het feit dat Kerkrade relatief veel armoede kent.
7. Medewerkers gemeente, maatschappelijk veld, verenigingen en andere intermediairs zijn getraind in signaleren en bespreekbaar maken van armoede en schulden en doorverwijzen/overdragen. Na 2022 is dit niet meer structureel opgepakt. De Help-Hulp-Gids is op afgeefpunten beschikbaar maar niet huis aan huis verspreid. De indruk is dat er meer kan worden gedaan aan vergroten van bekendheid van voorzieningen.
8. De instroom in de schuldhulpverlening vertoont ongeveer dezelfde trend als landelijk: sinds de energiecrisis neemt het aantal aanmeldingen weer toe na een daling in de voorgaande jaren.
9. In 2019 is de intakefase en de ketenregie overgedragen van de gemeente naar Kredietbank Limburg (KBL). KBL en Impuls zijn positief over de gezamenlijke quick scan die ook in 2019 werd geïntroduceerd. Er is ook op andere vlakken een intensievere samenwerking tussen hulpverleners waardoor inwoners beter worden geholpen.
10. Na doorlooptijd tussen aanmelding en intakegesprek voor schuldhulpverlening is opgelopen tot 18 dagen. Dat is niet binnen de beoogde 2 weken, maar wel binnen de wettelijke 4 weken. De uitval in deze fase is iets afgenomen.
11. De meeste beschikkingen voor schuldhulpverlening worden afgegeven binnen de in de verordening vastgestelde 4 weken. Het overige deel wordt afgegeven binnen de wettelijke termijn van 8 weken.
12. Het slagingspercentage van schuldregelingen is toegenomen. Schuldregelingen worden vaker getroffen met een saneringskrediet, zoals beoogd.
13. Enkele respondenten geven aan dat er behoefte is aan een specifieke aanpak voor jongeren met schulden.
14. Kerkrade geeft nog steeds relatief veel bijzondere bijstand uit aan beschermingsbewind. Het aandeel is sinds 2019 wel wat gedaald.

SCHUT

MARTIJN SCHUT

Rijksstraatweg 16
3545 NA Utrecht
06 - 5176 5099
info@martijnschut.eu

BTW: NL1424 35429 B01
IBAN: NL59 INGB 0006 6776 02
KvK: 61734063
www.martijnschut.eu